

2009-01-23

Justitieminister Beatrice Ask
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Kopia: Finansmarknadsminister Mats Odell

Det brådskar med skärpta regler mot snabba lån!

För närvarande arbetar Justitiedepartementet med införandet av ett reviderat konsumentkreditdirektiv. En av de viktigaste frågorna där handlar om regler för sms-lån och andra typer av snabblån.

Skärpta regler har länge varit angeläget och blir det än mer med anledning av finanskris och lågkonjunktur. Tidsramen för implementeringen, maj 2010, ter sig därför avlägsen. Snabblånen är ett växande samhällsproblem, vilket framgår bland annat av rapporter från bland andra Kronofogden och Konsumentverket. Prognosen för antalet obetalda sms-lån har, enligt media, också skrivits upp väsentligt för 2009. Köerna till budget- och skuldrådgivning i kommunerna är också långa. Stora samhällsresurser används idag för att driva in skulder åt företag, vars seriositet kraftigt kan ifrågasättas.

Sveriges Konsumenter, en oberoende konsumentorganisation med 27 medlemsorganisationer, har länge arbetat med frågan. Ett av våra prioriterade områden är just finansiella tjänster och vi har tillsammans med andra europeiska konsumentorganisationer arbetat aktivt för att konsumentintresset ska tas tillvara vid utformningen av direktivet. Vi har också agerat i Sverige genom debattartiklar och genom att anmäla marknadsföring av snabba och dyra krediter till Konsumentombudsmannen.

Ändå är situationen djupt oroande och ett av problemen är de så kallade snabblånen. Individen har här självklart ett eget ansvar, men de företag som lockar inte minst unga människor med snabba pengar har också ett stort ansvar. Krediter är inte vilken produkt som helst. Eftersom alltför många företag inte tar sitt ansvar måste samhället gripa in med kraft.

Snabblånen har diskuterats i flera år. Problemen är uppenbara, statistiken talar sitt alltför tydliga språk. Vi har mot den bakgrunden svårt att förstå den tröghet som präglar regeringen arbete. Vi kräver åtgärder snarast.

Här är, enligt vår mening, de största problemen och våra krav på lösningar.

SNABBHETEN för att få lånen är ett problem i sig. I vissa fall går lånen till spelande eller ogenomtänkt konsumtion, till exempel under krogbesök kvälls- eller nattetid. Enligt Kronofogdens och Konsumentverkets rapport "SMS-lån – en kartläggning av unga vuxnas erfarenheter" svarar nästan hälften av de tillfrågade att de inte skulle ha tagit ett sms-lån om de fått vänta ett dygn eller längre.

Vi kräver en tid för eftertanke, en så kallad "cooling off-period" på 24 timmar innan krediten beviljas och pengarna blir tillgängliga för låntagaren. Detta skulle få många att avstå från lånen och därmed få bättre förutsättningar att klara sin ekonomi och undvika betalningsanmärkningar. De argument som talar för en sådan ordning är betydligt starkare än det enda argument som talar emot, nämligen tillgängligheten. Denna väger dock enligt vår mening lätt mot de konsekvenser som mängder av ogenomtänkta lån för med sig. "Cooling off" är ett begrepp som diskuteras i andra sammanhang där konsumenten kan frestas eller lockas av till exempel en påstridig försäljare.

MARKNADSFÖRINGEN av sms-lån och andra snabblån är påträngande och riskerar att bli värre när konkurrensen ökar mellan företagen. Konsumentverket har flera gånger ingripit men många problem kvarstår. Ofta är informationen om de faktiska kostnaderna bristfällig och det är svårt att jämföra olika låneerbjudanden med varandra. Reklamen i sig bidrar också till en kultur och en mentalitet hos unga – att lån är en snabb och enkel lösning, att det är okej att konsumera nu och betala senare. Etiken i detta kan starkt ifrågasättas. Informationskampanjer är ett av svaren och vi uppskattar det som görs av myndigheter, organisationer och i vissa fall även av banker. Men vi anser inte att detta är tillräckligt.

Här krävs bättre bevakning av marknadsföringsmetoderna, både i form av myndighetsingripanden och egenåtgärder från näringslivet.

RÄNTENIVÅERNA OCH OCKER-PROBLEMATIKEN. Idag går det att ta ut i princip vilken ränta som helst. Ett exempel: Det etablerade företaget Folkia erbjuder "mikrolån" med en månadsränta på 250 kronor för ett lån om 1000 kronor. Det kallar Folkia "låga avgifter, ingen ränta". Omräknat på ett år blir det 300 procent. Ändå finns det flera ännu värre exempel på över 1000 procent i årsränta. I realiteten görs ingenting mot dessa skyhöga räntor, eftersom åklagare inte varit intresserade av att driva sådana ärenden.

Regeringen måste omedelbart skapa bättre juridiska förutsättningar och ge tillräckliga resurser till tillsynsmyndigheterna att ingripa med kraft mot oskäligt höga räntor och avgifter. Det gamla begreppet ocker borde åter göras till en realitet.

KREDITPRÖVNINGEN är en fråga som du har uppmärksammat och där vi nu får en nedre gräns på 200 Euro.

Vi anser att det bästa vore att det över huvud taget inte finns någon undre gräns, eftersom många lån som erbjuds är på 2000 kronor eller därunder. Regeringen

bör enligt vår mening pröva den frågan. En låntagare kan ta många smålån och därmed helt undgå kreditprövning av sammantaget ganska stora belopp.

En frågeställning i detta sammanhang är hur mycket av samhällets begränsade resurser som faktiskt ska användas till att klara upp konsekvenserna av vissa utlåningsföretags ansvarslösa utlåning.

Många unga förstår inte vilka förödande konsekvenser en betalningsanmärkning kan få – att ett enda SMS-lån kan resultera i en under flera år helt raserad ekonomi. De vet inte att med en betalningsanmärkning i bagaget blir det närmast omöjligt att hyra bostad, skaffa olika abonnemang, få låna i bank etc.

Att lägga ansvaret på föräldrarna är naturligtvis enkelt. Men det förutsätter att föräldrarna själva har kunskap och att de når fram till sina tonåringar. Dagens skola ger inte heller mycket vägledning. Privatekonomi på skolschemat är en del av lösningen, vilket vi framhållit i debattartiklar och i vårt remissyttrande om Gymnasieutredningen i höstas.

Men ansvaret för den oansvariga utlåningen vilar på de företag som tillhandahåller lån och lånemöjligheter, inte på föräldrar eller skola. Företagen har inte tagit detta ansvar. Därför behövs tuffare regler och mer resurser för tillsyn. Vi förväntar oss att du och regeringen agerar skyndsamt i denna fråga.

Med vänlig hälsning

Jan Bertoft
generalsekreterare